

Raadsvoorstel

Raadsvergadering Debat en Beslút	: 04 november 2025
Petear	: 15 oktober 2025
Agendapunt	: 5D./8B.
Nummer	:
Datum voorstel	:
Onderwerp	: Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029
Zaaknummer	: Z.860670
Portefeuillehouder	: de heer R.M. van Iddekinge

Voorstel:

1. Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 (incl. bijlagen) vast te stellen.

Inleiding - Ynliding

Voor u ligt de programmabegroting 2026-2029 van De Fryske Marren. De Perspectiefnota 2026 vormt het uitgangspunt voor het opstellen van de Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029. In deze begroting vindt ook een afweging van aanmeldingen voor 2026 en verder plaats.

Eind mei 2025 is de meicirculaire 2025 gepubliceerd. De financiële consequenties van deze circulaire worden op 10 september 2025 ter vaststelling voorgelegd aan de raad en zijn in deze begroting verwerkt.

Aansluiting perspectiefnota 2026 en programmabegroting 2026-2029:

bedragen x € 1.000

Meerjarenperspectief	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Saldi Perspectiefnota 2026-2029	126	130	119	151
Autonome mutaties	5.925	5.010	6.334	8.985
Aframen 10% vrij aanwendbare reserve	-1.684	-1.670	-1.356	
Aframen bezuinigingstaakstelling 2026 en 2027 *	-496	-796		
Saldi meerjarenperspectief excl. aanmeldingen	3.871	2.674	5.097	9.136
Voorgestelde structurele aanmeldingen	-3.963	-4.175	-4.569	-4.954
Voorgestelde aanmeldingen ten laste van AR	-2.673	-1.831	18	0
Voorgestelde aanmeldingen dekking AR	2.673	1.831	-18	0
Rentelasten aanmeldingen ten laste van AR	-107	-180	-179	-179
Saldi meerjarenperspectief incl. aanmeldingen	-199	-1.681	349	4.003
Storting aan algemene reserve			-100	-3.800
Onttrekking ten laste van algemene reserve	400	1.900		
Rentelasten onttrekking ten laste van algemene reserve	-16	-92	-92	-92
Begrotingssaldo	185	127	157	111
Verrekeningen algemene reserve t/m programmabegroting 2026	3.300	2.500	1.500	4.700
Niet ingevulde bezuinigingstaakstelling			-1.196	-1.196
Structureel begrotingssaldo	3.485	2.627	461	3.615

*De bezuinigingstaakstelling voor 2028 en 2029 ad € 1.196.000 is nog in het financieel perspectief opgenomen.

De saldi van de programmabegroting voldoen voor de jaarschijven 2026 t/m 2029 aan de financiële verordening. Deze verordening schrijft voor dat iedere jaarschijf moet sluiten met een saldo van minimaal € 100.000 voor onvoorzien.

Structureel evenwicht

Wanneer we de structurele lasten in de begroting 2026 kunnen dekken door de structurele baten dan is er sprake van structureel evenwicht. De toezichthouder toetst hierop voor de jaarschijf 2026. Hieronder een overzicht:

bedragen x € 1.000

Presentatie structureel begrotingssaldo	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Saldo baten en lasten voor mutaties reserves	-1.672	239	1.203	4.339
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.857	-112	-1.046	-4.228
Begrotingssaldo	185	127	157	111
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	3.300	2.500	1.500	4.700
Waarvan nog niet ingevulde taakstellingen			-1.196	-1.196
Incidentele baten en lasten	3.300	2.500	304	3.504
Structureel begrotingssaldo	3.485	2.627	461	3.615

Het saldo incidentele baten en lasten hebben betrekking op incidentele stortingen in en onttrekkingen aan de algemene reserve.

Uit het voorgaand overzicht blijkt dat er in 2026 sprake is van een evenwicht tussen structurele lasten en baten. We voldoen hiermee aan de voorwaarden voor repressief toezicht (d.w.z. lichte vorm van toezicht door provincie).

Beoogd resultaat - Beëte resultaat

Het vaststellen van de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 door de raad en deze voor 15 november 2025 aan te bieden aan de provincie Fryslân.

Argumenten - Argumenten

1.1 De begroting voldoet aan de begrotingscirculaire van de provincie in het kader van repressief toezicht

De begroting laat in 2026 een positief jaarsaldo zien van bijna € 200.000. Rekening houdend met incidentele verrekening met de algemene reserve en niet ingevulde taakstellingen ontstaat er een positief structureel saldo in 2026 van € 3,5 miljoen. Hiermee voldoen wij aan de voorwaarden van het repressieve toezicht.

1.2 Aframen 10% vrij aanwendbare reserve voor de dekking van de structurele lasten

Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve is dat deel dat niet nodig is voor het afdekken van risico's (weerstandvermogen). Vanaf 2025 kan de gemeente van dit vrij besteedbaar deel jaarlijks 10% inzetten voor het afdekken van structurele lasten. Voorwaarde hiervoor is dat de solvabiliteit groter of gelijk is aan 20%. De mogelijkheid was met name bedoeld voor het afdekken van structurele tekorten. De Fryske Marren heeft als enige gemeente in Fryslân hier gebruik van gemaakt.

Op basis van het huidige actuele meerjarenperspectief is er echter geen sprake meer van structurele tekorten en daarom stoppen we met deze mogelijkheid. Ook de financieel toezichthouder (Provincie Fryslân) heeft ons dit geadviseerd. Zij beoordelen of de begroting structureel en reëel sluit en dat is met deze begroting het geval. Dit betekent dat de inzet van de vrij aanwendbare reserve voor dekking structurele lasten, die bij eerdere planning- en controldocumenten heeft plaatsgevonden, weer wordt afgeraamd in de begroting 2026-2029.

1.3 Aframen bezuinigingstaakstelling in 2026 en 2027

Bij de Perspectiefnota 2025 is vanaf 2026 een taakstelling voor bezuinigingen meegenomen ter verruiming van het financieel perspectief. Het gaat om een taakstelling van € 300.000 in 2026, € 600.000 in 2027 en € 1 miljoen vanaf 2028. Daarnaast heeft de raad bij de behandeling van de perspectiefnota op 17 juli 2024 een amendement aangenomen om geen extra verhoging onroerend zaakbelasting van 2% bovenop de aangepaste tarieven toe te passen. Tevens is in het amendement opgenomen dat deze lagere inkomsten vanaf 2026 deels worden gecompenseerd door verhoging van de bezuinigingstaakstelling met € 196.000 per jaar vanaf 2026.

Na de financiële vertaling van de uitkomsten uit meicirculaire 2025 blijkt dat het structureel meerjarenperspectief in de jaren 2026 en 2027 er fors positiever uitziet. Het ravijnjaar is met 2 jaar opgeschoven. Hierdoor is er geen noodzaak meer om in die 2 jaren te bezuinigen. De bezuinigingstaakstelling voor de jaren 2026 en 2027 ad respectievelijk € 496.000 en € 796.000 komt te vervallen. De bezuinigingstaakstelling vanaf 2028 laten we vooralsnog wel staan en we bereiden ons voor als er te zijner tijd bezuinigd moet worden.

1.4 Integrale afweging van aanmeldingen bij begroting 2026

Normaliter is de begroting de financiële vertaling van de perspectiefnota. Echter ten tijde van het opstellen van de Perspectiefnota 2026 was het financieel meerjarenperspectief nog niet duidelijk door onzekerheden over de hoogte van de meerjarige algemene uitkering. Hierdoor heeft de integrale afweging van nieuw beleid niet bij de Perspectiefnota 2026 plaatsgevonden. Inmiddels is de meicirculaire 2025 gepubliceerd en zijn de financiële gevolgen voor onze gemeente verwerkt in het meerjarenperspectief. De nieuwe aanmeldingen voor 2026 en volgende jaren zijn daarom in de Begroting 2026 opgenomen. De beoogde te honoreren aanmeldingen uit het Addendum bij de Perspectiefnota 2026 zijn in de begroting opgenomen als te honoreren aanmeldingen. Vanuit de niet gehonoreerde aanmeldingen uit het Addendum is aanmelding 47 'faciliteren kunstgras korfbalveld SC Joure' - gelet op de motie en het gewijzigde financiële perspectief - nog toegevoegd aan de te honoreren aanmeldingen in deze begroting.

1.5 Aanpassing hoogte reserve benodigd voor weerstandsvermogen

Voor de begroting 2026 is de risico-inventarisatie geactualiseerd. Op basis van deze geactualiseerde risico-inventarisatie is een benodigd weerstandsvermogen van € 8,6 miljoen berekend. Dit betekent dat het huidige weerstandsvermogen van € 8 miljoen moet worden verhoogd met € 0,6 miljoen. Dit gaat dit ten laste van de vrij aanwendbare reserve.

1.6 Formatie Regiodeal Zuidwest Fryslân

Van de samenwerkingspartners van de Regiodeal (Provinsje Fryslân, Wetterskip Fryslân, gemeente Súdwest-Fryslân en gemeente De Fryske Marren) is onze gemeente de penvoerder. Dit betekent dat de programmamanager, de programmasecretaris, de kassier en de lijnregisseurs gedurende de looptijd van de regiodeal bij onze gemeente in dienst zijn. De dekking van deze benodigde formatie komt uit de bijdragen van het rijk, de andere deelnemers en onze gemeente. Dit betekent een budgetneutrale begrotingswijziging.

1.7 Hoogte algemene reserve toereikend

Door de verwachte saldi voor de jaren 2026, 2027, 2028 en 2029 zal de algemene reserve per 31/12/2029 bijna € 24 miljoen bedragen. Rekening houdend met een benodigd weerstandsvermogen van minimaal € 8,6 miljoen, resteert er een vrije algemene reserve van € 15,4 miljoen.

Kanttelingen: risico's en eventuele beheersmaatregelen – Kanttekeningen: risico's en eventuele beheersmaatregelen

Consequenties Regiodeal Zuidwest Fryslân

Begin 2025 is het programmaplan van de Regiodeal Zuidwest Fryslân vastgesteld. Daarin zijn de specifieke projecten beschreven. De regiodeal heeft een looptijd tot 31 december 2029. Voor de specifieke projecten wordt nu gewerkt aan projectplannen. De projectplannen worden in de komende periode vastgesteld. Op dit moment beschikken wij als penvoerder nog niet over voldoende informatie om deze projecten van de regiodeal op te nemen in onze begroting. De projecten die starten in 2025 nemen we mee bij de najaarsrapportage 2025. Voor de projecten die starten in de periode 2026-2029 komen we zo snel mogelijk

met een apart raadsvoorstel waarin alle projecten in worden opgenomen. Wijzigingen en/of aanvullende projecten worden vervolgens via de reguliere planning- en control cyclus verwerkt.

Onzekerheden hoogte uitkering gemeentefonds

Er zijn nog steeds onzekerheden over de hoogte van de algemene uitkering. Enkele dossiers zijn nog niet verwerkt in de meicirculaire 2025, denk aan bijvoorbeeld een compensatie van het rijk voor de tekorten op jeugdzorg in 2023 en 2024 en het afschaffen van de specifieke uitkeringen en de bijbehorende efficiency korting. Tot slot zal de Commissie van Ark begin 2027 haar oordeel vellen over de verhouding tussen de kosten en het budget voor jeugd over de jaren 2025, 2026 en een inschatting maken voor de jaren daarna. Deze openstaande punten kunnen nog effect hebben op de hoogte van de algemene uitkering en het financieel perspectief.

Ontwikkelingen met mogelijke financiële gevolgen voor het meerjarenperspectief

In de beoogde aanmeldingen zijn de meerkosten voor jeugdzorg deels incidenteel (voor de jaren 2026 en 2027) meegenomen, in afwachting van de analyse van onze kosten jeugdzorg. Uit deze analyse zou kunnen blijken dat deze middelen structureel nodig zijn. Daarnaast kunnen ook ontwikkelingen in de nabije toekomst van bijvoorbeeld de uitvoering van majeure projecten nog invloed hebben op de hoogte van het financieel perspectief. Voor die ontwikkelingen verwijzen wij ook naar het hoofdstuk Ontwikkelingen in de Perspectiefnota 2026.

Beleid, regelgeving en Sustainable Development Goals (SDG's) – Belied, regeljouwing en Sustainable Development Goals (SDG's)

Financiële verordening gemeente De Fryske Marren 2024

Financiën – Finânsjes

Zie toelichting hiervoor.

Duurzaamheid - Duorsumens

Niet van toepassing.

Participatie - Partisipaasje

Niet van toepassing.

Communicatie - Kommunikaasje

Er wordt op 10 september een filmpje met een technische voorlichting over de programmabegroting verzonden naar de raadsleden. De begroting zal daarna ook op de website worden gepubliceerd.

Vervolg en evaluatie - Ferfolch en evaluaasje

Technische voorlichting (digitaal) versturen	10 september 2025
Schriftelijke vragenronde raad	10 t/m 23 september 2025
Beantwoording schriftelijke vragen raad	23 september t/m 1 oktober 2025
Bespreking auditcommissie	30 september 2025
Vaststellen antwoorden vragen raad door college	7 oktober 2025
Versturen antwoorden naar griffie	8 oktober 2025
Petear Raad	15 oktober 2025
Vaststellen begroting door raad	3 november 2025

Bijlagen - Taheakke

Bijlage 1 Programmabegroting 2026-2029

Bijlage 2 Raadsbesluit begroting 2026

Bijlage 3 Voorblad Raadsvoorstel begroting 2026

Burgemeester en wethouders van De Fryske Marren,

gemeentesecretaris,
Ditta Cazemier

burgemeester,
Klaas Agricola